

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — *Dante.*

EN ROMERO

S' ens diu qu' en Romero Robledo té forces ganes de vindre aci Catalunya a fer un viatge de propaganda dels seus ideals, y ensemps a informarse de prop de lo que som y no som els catalans.

Tambe s' ens diu y això ho ben creyèm — qu' abans d' emprendre la seva marxa cap aci Catalunya posará en manobra a tota aquella plèyade de *catalanes de castilla*, a fi de que'l seu viatge produeixi nombrosos fruyts, y, sobre tot, pera que sia rebut pel nostre poble ab tots els honors peculiars d' un *ilustre patriota*, com en Romero.

D' això darrer — que será ben rebut — n' estém més que certs; perque a n'els catalans no 'ns guanya pas ningú a hidalguia, y parlantse d' un espanyol tan *valiente como D. Paco Romero Robledo* no mancava sino que 'l rebessem aixis com un qualque saltinbanquis. No; això may. En Romero es més que un saltinbanquis, y per això mateix el tractarém mellor. Ja veurán vostés com no hi haurá pas cap estació, per petita que sia, de catalunya hont no se 'l rebi als acorts d' una música ben improvisada y no menys sorollosa. Apareixerá allò que diuen els de la rasa d' en Romero. *Echar la casa por la ventana.*

Els qui estarán més contents que cap, ab motiu de sa vinguda, deurán ésser els músichs, perque després de tant de temps de no poguer tocar el *són melidioso de la marcha real española* quasi que 'n deuen tindre més que ganes ¿oy? Per això no cal qu' aixequen massa el gall, perque potser tindrán goig sense alegria; donchs, en Romero, encare no se sab si vindrá disfressat de monarquich ó de republicá, y aleshores haurán de tocar la *Marsellesa* ó be 'l *Trágala*. Ja poden estar ben previnguts perquè tot podria ser; y, com qu' en Romero per fer més paperots que un pallaso no hi ha pas ningú que 'l guanye, no fora res del altre món.

A nosaltres no 'ns fa gens ni mica de mal de ventre això de si vindrá tocant la *Marxa real* ó la *Marsellesa*; ens té sense cap mena de cuydado; es feyna que pertoca als politequeros espanyols, y, ab aqueixos, ja saben que nosaltres no hi volém ni tracte ni pacte. Nosaltres tan sols tenim la obligació de cumplir ab el nostre dever devant de la *augusta y magnánima persona de don Paco*, y això no cal que descuyden, perque ja ho farém tan bé com sabrém.

Encare tenim memoria y voluntat,

els catalans, gracies a Deu pera cumplir com a homens; encare sentim aquells insults endressats desde 'l seu ascó, en les Corts Espanyoles, en contra de lo més sant y sagrat de la nostre estimada terra; encare'ns en recordém de quan ens abocava aquelles parrafades de vituperis, sent la rióta de tota la *comparsa*; encare tenim esment d' aquell mal parlar en contra del catalanisme, del senyor Bisbe de Vich y de Barcelona, al cel ne sia; y de tot lo que li va donar el gust y la real gana, sense ló ni só. Si; de tot això y moltes altres coses que foren llargues de nombrar ne tenim perfecte memoria, y tambe 'n tenim ferma voluntat pera remerciari-losi com es degút. Els catalans som *hidalgos*, y com *hidalgos* cumplirem.

Ja ho vèu, donchs, Don Paco, si 'ls catalans estém ben pradisposats pera rebre'l ab els honors que 's mereix: de segur que no's queixará pas de nosaltres, ans al contrari, fins ens creyèm que 'ns donará forces mercés pel nostre bon comportament.

Prò com amichs que li som y pel bé que li volém, ens creyèm també obligats a ferli les següents advertencies: No ho fasce com en Dato perque aquell bon senyor després d' haverli fet una rebuda com poques se n' hagen vistes, ó cap, ens va clavar per bones mercés unes *garanties constitucionals* qu' encare les portém a la esquena, y Deu ho sab fins quan les hi portarém. Y això ja vèu que no val, perque la gent de sa casa volen ser més *hidalgos* que 'ls de la nostra, y en Dato els va deshonorar; per lo tant es questió d' anarhi a pams, no fos cas que V., Don Paco, en comptes de donar llúm tambe donguès fúm; per amor de Deu vage ab cuydado, no fasse 'l tonto, perque aleshores si qu' acabarian de perdre la *fama, el honor, la hidalguia y el buen juicio* si es qu' encare 'n tenen.

Un' altre advertencia, y es: quan passe pels pobles de Catalunya deixeu cantá a la nostre bona gent tot lo que 'ls hi dongui el gust y la gana, però vaigi ab cuydado de deixari-losi cantar els segadors, perque si ho fan, agafaran a vosté y 'l portarán a la presó, y fins potser li engegarán una penyora d' unes quantes centes pessetes. Això vosté ho deu trovar estrany y no ho voldrá, creure, ¿veritat? donchs, ho és, y no 'n fasse cas; aci Catalunya som diferents que a les Castelles, y aci un home honrat no pot fer jochs, perque tot seguit l' agafan y 'l deixen fet un Sant Llatzer.

Ja ho sab, donchs, Don Paco; cap viu, un avisat val per dos. Y si després quan vé a Catalunya li canten els «segadors» y li regalen per mercés una solemne tunyina no 'n tindrem pas nosaltres la culpa, que serém ben ignocents, y en especial son afectísim amich y company de causa

Jordi Jordà.

Tortosa, Febrer de 1901.

Lo servey obligatori

Segons las declaracions que ha fet a un periodista lo general que defensava Santiago de Cuba, avuy ministre de la Guerra, tindrem servey militar obligatori, que tractantse de Espanya, ahont impera 'l favoritisme més escandalós y las recomendacions dels peixos grossos de la política y dels cacichs que influexen en las eleccions son ordres pels que están al frente del govern de la nació, será una neula en forma d' embut. Mes clar no ho ha pogut pas dir l' *ilustre* declarant; qui 's pagui 'l vestuari y l' armament y no vulgui menjar ranxo tindrà tan pocas obligacions com ara, que 'ls pobres han de deixar la fàbrica, 'l taller ó 'l conreu de la terra per agafar el fusell y 'ls que han disposat de trescents duros se quedan a caseta. Donchs, ab lo servey obligatori del general Linares passarà dos quartos del mateix.

¡Lo servey obligatori! No compreném el per qué 'ls demócratas hi están tan casats, y en fan tantas bocadas. ¿Que no sería millor que no hi anés ningú y no tothom com predicant? Bé prou que n' hi ha per tot arreu de gent que te aficcions guerreras, que 's contractaria pera ser soldat y anar a la guerra quan convingués. Los Estats Units, ab un exercit axis, de voluntaris, ens va donar la gran pallissa tan per mar com per terra; Inglaterra ha trobat doscents cinquanta mil voluntaris per anar a guerrear al Transvaal; y 'l mateix Transvaal y l' Orange están admirant al món ab las proesas de son exercit voluntari y ab la gran táctica de sos generals improvisats.

Y nostres demócratas, predica que predicarás sobre això del servey obligatori y que tothom ha de ser soldat; com sino 'n tingessin experiencia de lo que 's lo tal servey. De *La Renaixensa*

son las següents atinadas observacions, que sobre 'l mateix fa, quinas estém del tot conformes.

«Beuhen molt a gallet los republicans unitaristas que 'ns predicavan ab tant entussiasme'l servey militar obligatori. Si, per escombrar los patis dels cuartels los posan al mon als marquesets de Madrid y als fills dels personatjes polítics.

¡Santa Ignocencia filla del esperit d' igualdat jacobí! Tots iguals; pero no en lo goig; sino en las penas. No tots iguals per no patir ningú; sino tots iguals pera patir plegats.

Predicar a Espanya 'l servey forsós es voler mal, pero molt mal al pobre. Per allò que hem dit dels marquesets y d' altres que no son marquesos, pero que saben lo dimoni hont jeu.

En una ración en que per probar als quintos que 's fan passar per sorts se tira un duro a terra per veure si 's giren, no n' hi pot haber d'igualtat verdadera. Tal minyó, que estant d' observació no sentiria la Tomasa encara que li ventessin a la orella, se gira en rodó al sentir caure un duro. En lo únich que hi ha igualtat es en voler tenir diners pera mal-gastársels. Pero pera anar a la guerra, ni per escombrar los cuartels ni per estriolar a las mulas, no n' hi ha ni de la verdadera ni de la falsa. Tothom mira qui tira 'l mort a qui. Al temps de la República, en que no hi hagué quintas fins que varen fer quinto y plena omplin de guixas tots los cartrons, hi va haver un batalló d' infanteria de marina de tantas plassas que no lo haurian al·lojat a las Dressanas.

Y ara vajin a saber perquè se 'n va fer nostre malaguanyat amich Ixart d' infanteria de marina! N' hi havia que deyan perque l' Ixart se deya Ixart y Moragas y en Figueras també es deya Figueras y Moragas. Jo no ho sé; lo que sé es que era d' infanteria de marina y que visquent a Tarragona se n' aná a ser soldat a Madrid al costat del seu cosí, que crech que era llavors president de la República. Devian quedar ben descarregats de conciencia 'ls que li feren deixar la ploma que manejava tanbé per ferli agafar lo fusell que 'l duya tan a la garjé, que un dia no sé 'l que li va dir un sargento que no debia saber que aquell *número* estava emparentat ab en Figueras.

En Linares parla com un llibre. Pel que 's paga 'l vestuari y 'l fusell y no vol cobrar la llinra de pá no hi haurá tal soldat ni tal aca ni barraca. l'el que no tinga quartos y 'l Govern l' hagi d'

armar y vestir y alimentar tot seguirà com avuy».

Si, tot seguirà com avuy; ah la sola diferencia que 'l soldat pobre s' enriarà més al veure las preferencias y miraments que 's tindran al soldat que haurà tingut cuartos per pagarse 'l fusell y 'l vestuari.

LA MENESTRALA D' AVUY

Quan veig una noya de la classe menestrala y baixo de l' acera fentli lloch pera que passi, al veurer aquell luxu en lo vestir, s' hem ocorreixen mil coses distintes al pensament. ¡Deu meu y com cambien los temps!

Jo no soch pas del tot vell, pero ho soch lo necessari pera coneixer la metamorfosis qu' ha sofert la jove artesana á nostra ciutat, de quinse á setze anys ensá.

¡Quina diferencia! ¡Quánt de luxu! ¡Quánta miseria!...

¿Qué s' ha fet aquell gipó tan característich de nostra terra, y 'ls manguitos de daus que lluibent á tot hora les nostres menestralas? ¿Ahon son los devantals cenyits al cos ab trezilla negra y 'ls mocadors del coll y del cap, que tant arosament sabien posarse les joves d' aquell temps d' or?

Vist aixó ja no 'ns ha d' estranyar lo següent dialoguet agafat al vol en un dels nostres carrers:

— ¿Qui es aquella jove que ve carré amunt ab aquell vestit tan elegant, ab capa ribetejada de plomes y guants última novetat?

— ¡No la coneixes? Es la filla del manyá del costat de casa teva.

— ¿Y aquesta que sembla una marquesita?

— Aquesta es la filla d' aquell fuster que va morir de repent farà uns tres anys, que vivia al costat de la «Farmacia de la mort». Viu juntament ab la seva mare y 'l seu germá, que també es fuster, pero ella se dedica á cusir armilles á casa, pera 'l sastre Sr. Janot.

— Bravo, noy, visca 'l rumbo.

Aquest luxu que s' han apropiat les nostres menestralas se 'ls podria mitj perdonar si no 'l fessin anar acompanyat, casi la majoria d' elles, d' un xiquet d' orgull en lo que toca á les feynes de fora casa. Perque la veritat es que dolt en l' ánima veure que tal com els ha donat la gana d' anar vestides pel carré, se priven de posarse un cantid' eygua al costat, ni 'ls hi está be carregar ab un cove de roba per' anar al hort á rentar, y algunes fins ni poden escombrar lo carré, y si ho fan, ja 's cuiden d' anar depressa pera ser vistes lo menos possible.

Y no contentes en mostrar son infundat luxu en los carrers y passeigs, fins s' han atrevit á despatxar de sos caps la típica mantellina de merino negre, substituhintla per una glassa negra en forma de *velet*. Aixó fa que quan hi ha una festa gran á n' alguna iglesia se vegin molts rosaris de plata, que ja 's cuiden elles de portarlos enrotllats per la munyeca pera que 's vegin, y que de segü tornen á casa de la mateixa manera que n' han sortit, oixó es, sens fer voltar ni una dena. ¿Y qué 'n dirém dels llibres ab tanques de níquel, tapes

de nácar y fulles ab cantos daurats en que s' adornen les menestralas d' avuy? Aixó no deixa de ser un' altra ostentació de luxu que per respecte al temple de Deu deuriem d' abolir, ó substituir per altres més modestos, encara que casi podriem assegurar que de les máximes allí estampades ne lligem molt poques ó cap.

¿Y que 'n dirém del esperit de critica que domina á casi totes aquestes joves? Van, per exemple, tres ó quatre amigues á passejar en dia de festa y 's troven á dos ó tres amigues més; s' aturen, se saluden y tan bon punt han représ la marxa se giren unes y altres á esquadriñar l' efecte que 'ls fa 'l vestit pel darrere.

— Mira, Carlota — diu una de les que van á la colla — aquella falda que porta la Mercé es la mateixa que jo no vaig voler comprar per massa envirolada.

— Es veritat; pero fixat ab la capa que porta la Sió, me sembla que 's la que 'l seu tio li va portar de Barcelona fa dos anys y que per lo vist fa poch que se l' ha feta tenyir d' un altre coló y s' hi ha cambiat l' adorno del coll.

Y en igual sentit van parlant les altres del modo de vestir d' aquestes.

Pero lo millor de tot, lo que fa riure més y mou á llástima, es lo veure per un carré á una menestrala *asenyorada*, comportán que la seva pobra mare, que casi no 's pot portar ella sola pels anys que te, carregui ab una caixa gran de cartró plena de trifulgues qu' han de servir per' adornar la roba blanca d' una amiga de la filla, que pensa casarse tan prompte com li surti un promés, mentres que la noya ab lo cap dret y tivada com una llansa, camina per' acera com si al costat hi portés en lloch de la seva mare, una minyona qual sevol.

Lo dia menos pensat sentirém dir que una menestrala se resisteix á fer lo menjar de la seva familia y les feines doméstiques per no tacarse la finisima bata de rebre visites, y que pel carré s' ha negat á saludar al seu pare perque vesteix la honrada y respectable brusa del trevalladó.

¡Quánta miseria! ¡Ahont anirém á parar!...

E. Cantero y Hernandez.

Tortosa, Janer de 1901.

NOTICIES

Nostre estimat amich l' ilustrat Advocat D. Joseph Maria de Salvador y sa distingida y virtuosa esposa Donya Mercé Buil han tingut la pena de veurer morir á son fillet Manuel, preciosa criatura de dos anys.

La seguretat de tindre un angel al cel que pregará per ells, els servirà de consol en mitj de l' amargura que 'n aquestos moments son cor experimenta.

Desde 'l dia 3 del actual fins al próxim diumenge. l' Associació d' Esclaves de Tortosa dedicarà á Jesucrist en sa agonia y á Maria en sos Dolors solemnes cults á la iglesia de Nostra Senyora dels Dolors.

Durant les funcions del vespre s' exposará á S. D. M.

Tots los sermons van á carrech del eloquent orador Reverent P. Lluís Por-

tell, Franciscá del Convent de Villareal.

L' Ilustrissim senyor Bisbe s' ha dignat concedir coranta dies d' indulgencia per l' asistencia á cada un dels actes anunciats.

Ha sigut nombrat Mestre interi de la escola rural de San Llatser d' aquesta ciutat nostre amich D. Ramon Iglesias.

La Reyna Regent ha nombrat Cononge-Dignitat d' Arcediá. de la Seu de Tortosa al senyor D. Baltasar Blanco.

Lo dilluns varen prestar jurament y pendrer possessió de sos carrechs de Majordoms del Gremi de pagesos les persones que resultaren elegides fa poch dies.

Victima de penosa molaltia lo dimars mori á n' aquesta ciutat D. Joseph Balaguer y Solé.

Ens associém al condol de sa benbolguda familia y preguém á Deu per l' ánima del difunt—(Q. A. C. S.)

Nostre estimat amich l' eximi escultor D. Josepli Alcoverro ha enviat tres hermosos baixos relleus destinats al Museu Municipal d' aquesta ciutat.

Felicitém á tan eminent artista y ens felicitém de tindre á nostra ciutat produccions quin merit han reconegut veritables personalitats dintre del Art.

Per haver deixat lo carrech que desempeñava de capitá del vapor *Ciutat de Tortosa*, lo nostre particular amich En Francesch Vilás, ha sigut nombrat en substitució del mateix, lo tan conegut patró d' aquesta ciutat En Joan Homedes, que conta ab tantas simpaties com lo senyor Vilás, entre la gent que necessita servirse del esmentat barco, pera viatjar pel riu entre aquesta ciutat y la partida de la Cava.

S' ha publicat un Real decret autorisant al ministre d' Agricultura, Industria, Comers y Obres públicas, pera executar desde luego per sos respectius pressuposts de contracte la construcció de varias carreteras.

S' están fent estudis y análisis de importancia encaminats á veure si la pulpa de la remolatxa procedent de las fabricas de sucre será un aliment sa y suficientment nutritiu pera las vacas.

L' análisis fins are demostra com punt capital que la pulpa d' aquest vegetal azucarar no pot servir de base á las sustancias de la enfermetat de la tisis, lo cual es de primera importancia pera lo bestiar.

Per lo Rectorat d' aquest districte Universitari ha sigut nombrada mestra pública de noyas de Tortosa ab l' haber de 825 pessetas, donya Maria Hortencia Alguacil Burgos; filla de nostre estimat amich D. Julian Alguacil, Profesor que fou d' aquesta ciutat y en l' actualitat Secretari de la Junta provincial de Instrucció pública de Lleyda.

Rebin nostra coral felicitació.

Ha terminat per complert l' exportació de la taronga en la comarca de Tortosa. En la regió valenciana molts

confeccionadors de caixas d' aquesta fruita han sospés sos embarchs á causa de la baixa que han sofert los preus at Estranjer.

Pel vinent febrer se publicarà 'l Decret convocant á eleccions pera renovació bienal de las Diputacions provincials.

Ditas eleccions se verificarán durant la primera dezena de mars.

Ahir varen acabar los exercicis d' oposició al Benifet vacant per la mort de nostre malaguanyat amich Reverent Mossen Joseph Garcia.

Probablement avuy sortirà la terna cap á Madrid.

Se troba malalta de gravetat la virtuosa Senyora Donya Maria de la Cinta Zaragoza mare de nostres benvolguts amichs D. Joseph y D. Gerardo Vergés.

Fem vots pera que 'l Senyor li torni la salut perduda, si aixis convé pera son bé espiritual.

Hem rebut el primer número de *La Veu de Montserrat*, de Vich, convertida en revista mensual. Publica interessants treballs, com pot veures pel sumari:

«El Bisbe Morgades», per la Redacció; «La restauració de Catalunya en lo sigle XX», per Luis B. Nadal; «Gazeta política», per M. R.; «Nous datos sobre 'l bandoler Perot Rocaguinarda»; per mossén Ramón Corbella; «Concells», per Marián Aguiló; «Dos albats de mitja pompa», per Martí Genis y Aguilar; «El moviment católich en 1900»; per S. E. «Crónica del Principat.»

Perfolletí, tirat apart, pública «Genealogia dels Reys Darago e de Navarra e comtes de Barchinona», (plech núm. 1). Es un curiós codex manuscrit que hi ha al Museu Arqueològich de Vich.

Els aymants dels treballs històrichs de la nostra terra han vist ab molt de gust aquesta publicació.

Ha sigut elegit Senador per 'aquesta provincia lo senyor Compte de Lazcoiti.

Al expositor D. Pau Chauvet, de Tortosa, se li ha concedit medalla d' or per sos productes vegetals alimenticis y medalla d' argent per altres conceptes de química y farmacia, presentats á la darrera Expossició de Paris.

A la Senyora Viuda de Llatse se li ha donat, també, una menció honorífica per le's mines y predreres que te 'n aquesta ciutat.

Rebin nostra enhorabona.

Se van rebent telegramas de Milán donant compte de las midas adoptadas per l' Ajuntament d' aquella població ab ocassió de la mort del mestre Verdi.

Tot seguit qu' ha sigut coneguda la trista noticia de la mort del eminent compositor, el «Sindaco» ha disposat que 'ls bombers ab uniforme de gala, montessin una guardia d' honor á la cambra mortuoria.

Després ha fet fixar un bando alsitis públichs, anunciant en sentidas frases la mort del immortal mestre als vehins de la població.

L' Ajuntament de Milán, reunida en

sessió extraordinària, ha acordat los honors que 's tenen de tributar al cadavre del mestre Verdi.

La impressió produhida á Milán per la mort del ilustre compositor es de fonda pena.

A Roma ha sigut també molt sentida la mort del gran músich.

LES DUES OMBRES

BALADA

Al bell punt que les campanes tocavan la mitja nit, varen sortir de ses tombes Bach de Roda y Felip quint.

—¿No 'm direu qu' es qu' us aporta? digué en Bach al rey Felip, desfentse de la mortalla y guaytantlo fit á fit.

Y front á front s' encarava ab son mortal enemich, mentre 'l rey mal contenintse s' unglejava d' oyd lo pit.

—Per vostra parla endevino som ja coneguts antichs; vostra veu mitj ofegada ja diu ben bé hont vau morir.

—També ho diu lo sech que porto ran del coll, rey dels butxins, si es que no os manca memoria ja sabreu quin fou mon crim.

—Qui poguès ara tornarhi en mitx la plassa de Vich! y altre cop dalt de la forca véureus cent voltas morir!

—Cent voltes hi tornaria y altres cent y anch que fos mil; mon cadafalch fou lo trono desd' hont us vaig escopir.

—Feyau á fe bo de veure sens colors y ab ulls sortint, y ab la boca mitx oberta de brumera sobreixint.

—Axis cent cops me vau veure passejant totes les nits per lo llarch de vostra cambra y al voltant de vostre llit.

—Vos sabreu si mon coratje poguereu may defallir; cada nit á cops d' espasa jo us enjegava d' allí.

—Prou y massa qu' us sentia gitant blasfemies y crits, y comensant pare-nostres que no podian finir.

—No pas pera tu resava, que resava pel meu fill; més que l' infern, m' atormenta son recort de dia y nit.

Tres filles també tenia poncelles á mitx obrir, y 'm veieren dalt la forca morint com un felló vil.—

Y va espuntar una llàgrima en los ulls d' abdós capdills, la primera que ploraren des qu' al món varen venir.

Ací y allá se desfeyan los núvols atapahits y entre ells sos raigs traspuava la regina de la nit.

Una sola campanada feu sentir son accent trist y 'l gall saludá al nou dia llessant al ayre son crit.

Lo rey y en Bach ses mortalles altre cop van recullir y corrent cap á ses tombes apretaren á fugir.

Lo rey endavant anava, semblava un mal esperit; la corona qu' al cap duya se l' aguantava ab los dits.

En Bach de Roda 'l seguía sempre per lo seu camí y al costat se li posava rihent ab grans esclafits.

Y al cementir arrivaren, ohintse al lluny un brugit de lloses qu' altre cop queyan y refrech d' ossos cruxint.

Ramon E. Basegona.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 3, San Blay.—Dilluns, 4, Ntra. Sra. de la Bonanova.—Dimars, 5, Los Sants mrs. del Japó.—Dimecres, 6, Santa Dorotea.—Dijous, 7, San Romualdo.—Divendres, 8, San Joan de Mata.—Dissapte, 9, Santa Apolonia.

BATXILLERÍAS

DE TEULAS AMUNT

El sabi astrónom M. Douglás, del Observatori d' Haward Collége, ha observat al planeta Marte, que en la actualitat ocupa respecte á nosaltres una excelent posició, una série de punts lluminosos d' alguns centenars de kilòmetros, al llarch del mar Icarí.

La circumstancia d' estar situats aquet punts en disposició geométrica, aixís com el fet d' apagarse tan sòptadament com van apareixe, després de lluir més d' una hora, varen fer suposar al astrónom que 'l fenómeno devia ser producte d' una causa voluntaria.

M. Douglás va comunicar tot seguit al director del Observatori Mr. Peckeríng, lo que succeia, y aquet va ferho saber al del Observatori de Kiel, qui ho acaba de posar en coneixement de tots els observatoris del mon, pera que donguin llum sobre aquella idea.

Ab aquesta ocasió ha tornat á retrenres la possibilitat de que l' esmentat planeta estigi habitat, y s' ha dit qu' aquellas senyals lluminosas eran fetas pels martians, els qui en un moment d' expansió varen provar de comunicarse ab nosaltres.

Si aixó es veritat, cal confessar que la broma es de mal gust y que 'ls hi pot costar un què sentir. No sobém si 'ls martians se la passarán gayre bé per aquells mons de Deu, pero pitjor que nosaltres aquí, no hi estarán pas, per quin motiu lo millor fora que no 'ns

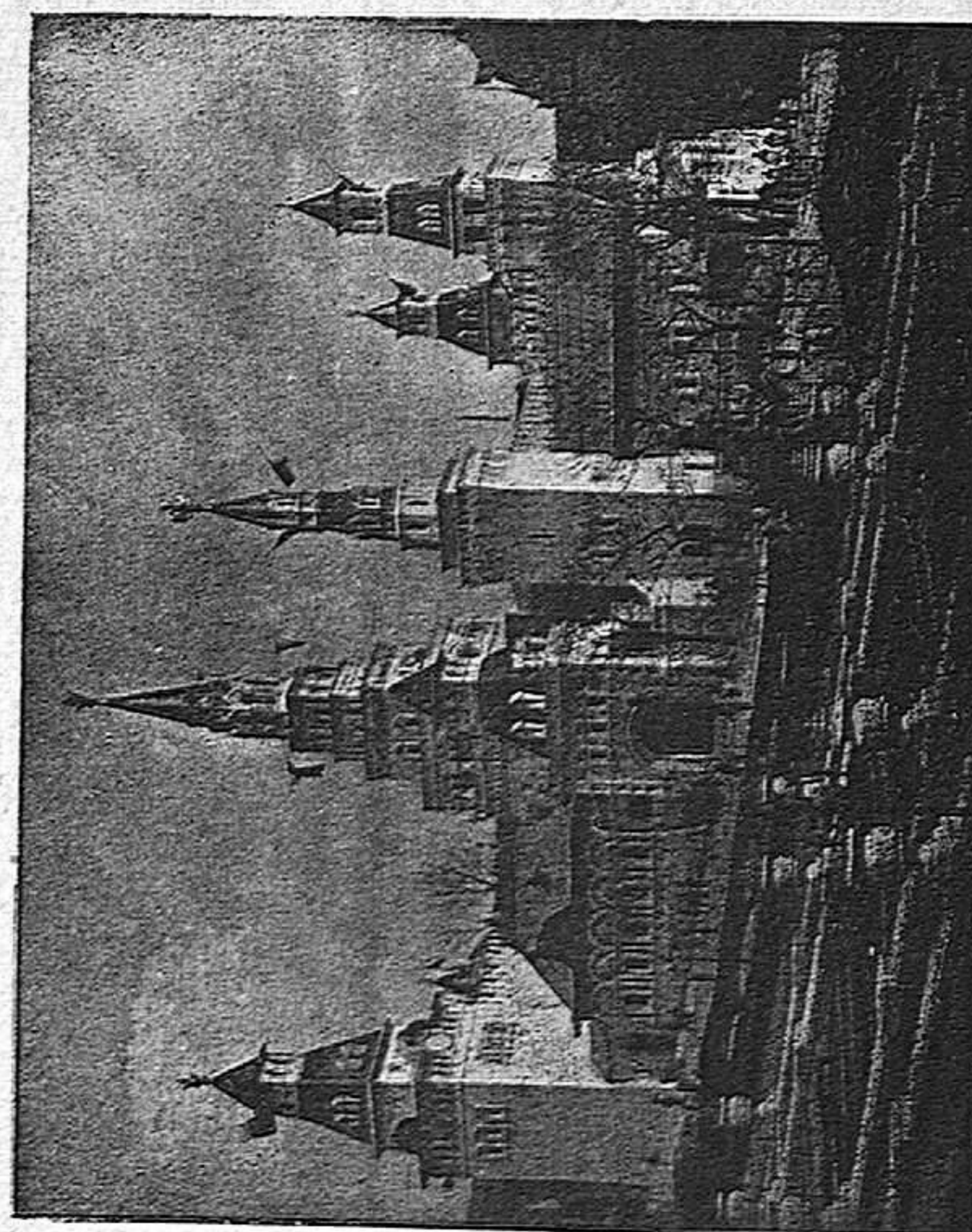
PALAU D' ITALIA

han realisat sos estudis en lo mateix bressol, abont s' han format los grans artistes que tan maravellosament han resucitat las antiguetats del poble romá, que adquiri sas idees estéticas de la culta Grecia.

A dintre del *Palau d' Italia* admiren los visitants prehuades obres de cerámica y de cristalleria veneçiana que no tenen rival per sa elegancia y finura.

L' edifici que serveix d' instalació á les produccions de la península italiana ofereix vauris punts de vista interessants.

Lo palau d' Italia mereix esser admirat detingudament, tan per la gallardia de sa construcció com per la puresa de linies y classicisme d' isitil que tan airoosament han sapigut sostenir los arquitectes y escultors d' aquell país, els quals

PALAU DE LA SIBERIA RUSSA

VARIETATS

ALPINA

Sols un dia las he vistas
al mitj del País nevat
à las capelletes tristes
dels Monjos de Sant Bernat.

A la claror vermellosa
de la llum del sol ponent;
à la remór misteriosa
que pels avismes fa 'l vent;

Quan las viletas alpinas
se van omplint de foscó,
y las serras gegantinas
d' inesplicable claror;

Quan toca l' Ave-Maria
la campana del convent,
y 'l cant de la lletania
dels Monjos per dins s' hi sent,

En tal hora las he vistas.
entre nen y soletat,
à las capelletes tristes
dels Monjos de Sant Bernat.

F. Bartrina

PASSA-TEMPS

JEROGLIFICH COMPRIMIT

C llas E

***

CHARADA

En dos-prima, formarás
Un objecte bastant fort,
En lo total trobarás
Montanya qu' está molt prop.

***

TARJETA

ANA CATONS Y VANOSO
CHERTA

Combinar aquestas lletres de modo
que resulte lo nom y apellidos d' un
malaguanyat artiste tortosí.

***

INTRINGULIS

A A

Ab aquestas dos vocals y tres con-
sonants formar lo nom d' un càrrec de
Tortosa.

Les solucions al número pròxim.

***

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jeroglifich comprimit: De sobre
mesa.

A la charada: Sagasta.

A la conversa: Adela.

Al intringulis: Bou.

Manel Toga Munt.

Imp. de E. Cantero. San Blay, 34, Tortosa.

busquessin las pessigollas y que no hi
volguessin cap tracte ab la terra.

Ha de ser una felicitat aixó de no co-
neixe polítichs, ni investigadors, ni es-
tats de siti. Y aixó que aquets últims
sembla que hi haurian d' escaure al pla-
neta Marte.

Si per una d' aquellas cosas arribavan
à trobar els martians algún medi de co-
municació ab nosaltres, haurian ben
tret la grossa sense apuntarshi. ¡Vaya
una rifada! Aquells infelissos que no
més han vist el mon per un forat... d'
ullera,—y aixó si 'n gastan,—se deuen
pensar que aquí es á Xauxa ¡Si ho
sapiguessin! La primera visita que
rebrian seria la d' algun Gamazo que
aniria á descubrilshi la riquesa oculta,
ó la d' algun Dato que faria el viatge
ab el propòsit d' estudiarlos, refiat de
que allí no hi venen xiulets.

Ara lo que falta sapiguer es si 'ls llums
que ha vist M. Douglás son com aquell
«Bonell II» que va veure 'l senyor Cor-
tón á la pissarra de la Borsa,—y sense
ullera,—ó si 'l telescopi del Observa-
tori de Haward Collège feya pam-
pallugas ó si no hi han altres llums que
els astrònoms poch escrupulosos, pels
quins el poeta va escriure alló de «El
mentir de las estrellas...»

Un Batxiller.

CURIOSITATS

Gayrebé no ha comensat á viure 'l sigle
XX y ja comensen los curiosos á fer
càlculs y batxillerejar com acabarà.

No falta qui assegura que 'l actual
sigle, acabarà en diumenge, com hi va
acabar lo XVI.

Lo dia primer de Janer de 1601, va
escaures en dilluns, y 'l primer dia del
any 2001, que comensarà lo sigle XXI,
també serà dilluns, rahó de més pera
que 'l 31 de Desembre del any 2000,
que es quan acabarà lo novell sigle XX
sigui diumenge també.

Lo sigle XVII va acabar en divendres,
y 'l XVIII en dimecres.

En quan al que acavem d'enterrarara,
ó sia 'l XIX, está probat que 'ns visitá
entre dilluns y dimars, cosa que fa
cinch cents anys que no havia suc-
cehit.

Y després de llegir aquets calendaris,
¿hi haurá algú que dupti de que á nostra
terra també hi han bons calculistes?

***

DESCUBRIMENTS E INVENZIONS

AVANS DE JESUCRIST

1487 Atlas inventa los mapas.

1474 Aristeu ensenya la manera de
conrear las oliveras y de tancar las abe-
llas en los runchs.

1400 Trystolemo ensenya als grechs
á conrear las terras ab més perfecció.

1399 Museu inventa la esfera.

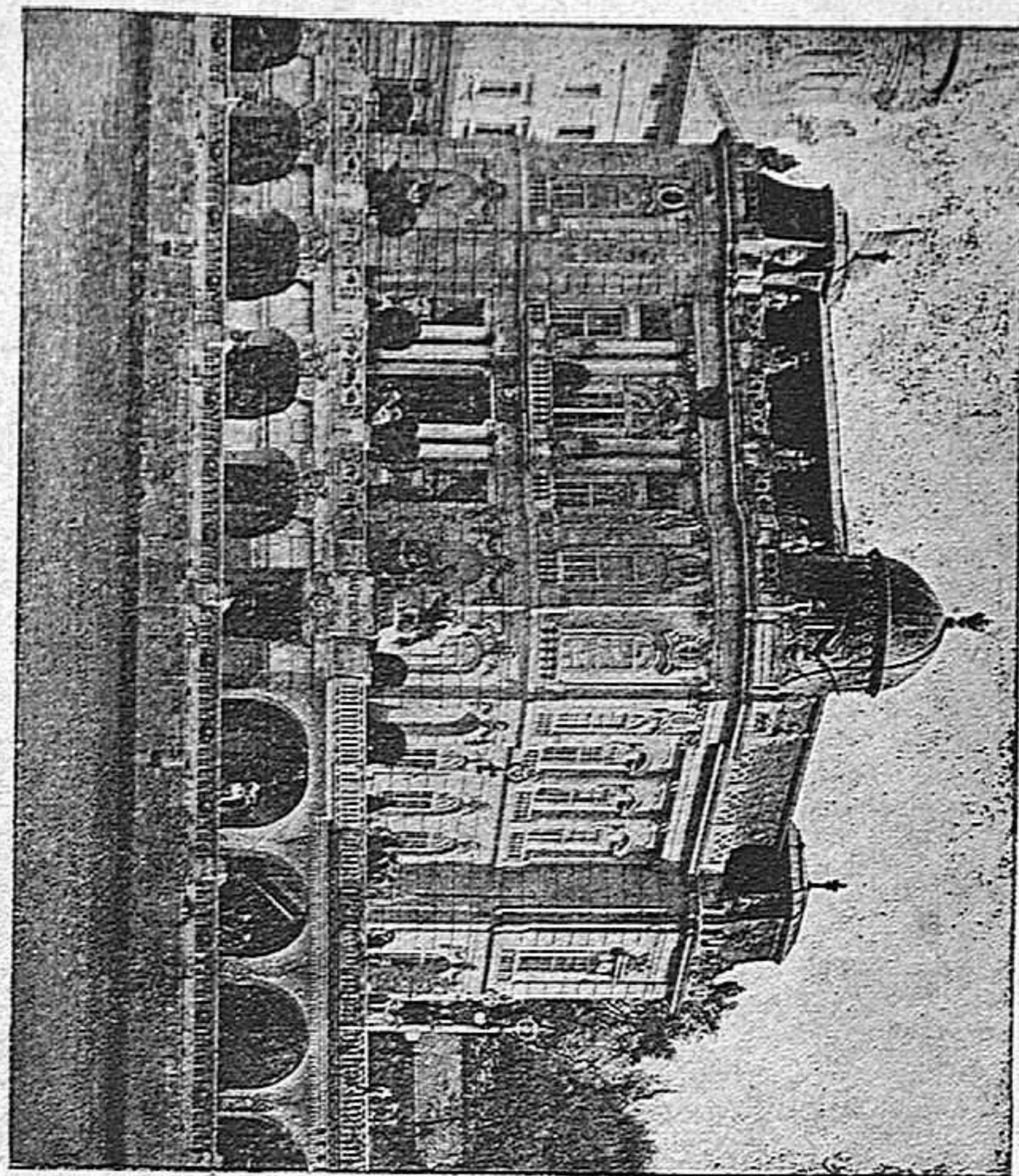
1300 Se fundan las primeras biblio-
tecas á Egipte.

1290 Perdix inventa la serra, l' aixa,
la barrina y lo compás,

1240 Cinico rey de Xipre inventa las
estenallas, la vigornia lo martell y l'
escarora.

1234 Dedat d' Atenas inventa varias
eynas de fuster y las velas de las naus.

J Andrómira.

PALAU DE LA SIBERIA

PALAU DE LA SIBERIA RUSSA

Las gegantines cúpules, l' armonia de sa cons-
trucció y 'l fantàstich decorat del interior me-
reixen estudi especial. En aquest Palau s' hi
vehuen los diferents productes qu' exposa Rússia.
Lo que més causa l' admiració del viatjer son
les prehadades pells d' adorno y les variades ins-

truccions de plantes y demés productes de l' Agri-
cultura.

¡Llástima que los joguines, ab tan de bombo
recomanades per aquelles colles d' egipcis y arge-
lins, deslluheixin les exhibicions orientals d' aquest
magnífich Palau!